שֶׁיִּהֶא בְּעָמְקָם עֲשָׂרָה (יד) טְפָחִים: **יב** [ח]קַרְפֵּף בַּיִת שְׁלִשָּׁה סְאִין וְקַרָה מְמֻנּוּ בַּיִת סְאָה, (צא) מָתָר, (צב) [א]אֲפִלּוּ אִם הַקּרוּי מְשֻׁפָּע: **יג** קַרְפֵּף [ב]בַּיִת סָאתַיִם (צג) מְצֻמְצָם וְחָצֵר, (צד) שֶׁנִּפְרְצוּ בְּמִלּוֹאָם זֶה לָזֶה, (טו) הַקַּרְפֵּף אָסוּר, מִפְּנֵי (צה) * שֶׁמְּקוֹם הַמְּחִיצָה מְיַתְּרוּ (צו) וְנַעֲשָׂה יוֹתֵר עַל סָאתַיִם: **יד** [ג]קַרְפֵּף יוֹתֵר מִבֵּית סָאתַיִם שֶׁלֹּא הֵקַף לְדִירָה, (צז) וּפָתַח בּוֹ פֶּתַח (צח) וְעָשָׂה מְחִיצָה לְפָנָיו (צט) יוֹתֵר מֵעֲשָׂר(ה), וְהַפֶּתַח עַל יְדֵי מְחִיצָה, זוֹ שֶׁעַל יָדֶיהָ בָּטְלָה מְחִיצָה רִאשׁוֹנָה שֶׁלֹּא הָיְתָה לְשֵׁם דִּירָה, (ק) וְאַחַר כְּךָ נָפְלָה מְחִיצָה אַחֲרוֹנָה, (קא) * חוֹזֵר לְאִסּוּרוֹ:

ת שם כ״ה (ע״א) וּכְרָבָא וּכְגִרְסַת רַמְבַּ״ם בְּפֶרֶק ט״ז (ה״י) וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב הָרַא״ש (שם סי׳ ד) לְדַעַת הָאוֹר זָרוּעַ (ח״ב סי׳ קל אות י׳). **א** שם (ע״ב) בְּרֵסְינוֹן אַרְזֵילָא וּכְפֵרוּשׁ רַשׁ״י (ד״ה והכא). **ב** שם וּכְפֵרוּשׁ רַשׁ״י (ד״ה לר״ש). **ג** שם כְּהַהוּא עַבְדָּא דְּבוֹסְתָּנָא וּכְפֵרוּשׁ רַבֵּנוּ חֲנַנְאֵל.

בְּאֵר הַיטֵב

עֲצְמוֹ, עַיֵּן שָׁם: **יא** (יד) טְפָחִים. וּפָחוֹת מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים הֲרֵי לֵיהּ כְּטִיט וְרֶפֶשׁ שֶׁאֵין חוֹלְקִין רְשׁוּת לְעַצְמָן, וְעַיֵּן מָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק טו): **יג** (טו) הַקַּרְפֵּף. וּמַיְירִי כְּשֶׁיֵּשׁ לְהַחָצֵר גְּפוּפִים וְנִקְרָע פְּחוֹת מֵעֲשָׂרָה, דְּאִם לֹא כֵּן אַף הֶחָצֵר אָסוּר, דְּנִפְרַץ בְּמִלּוֹאוֹ. הַגְּהוֹת אֲשֵׁרִ״י (עירובין פ״ב סי״ד), וְעַיֵּן סוֹף סִימָן ש״ס (ס״ג):

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

וָרֶפֶשׁ בְּעַלְמָא שָׁאֵין חוֹלְקִין רְשׁוּת לְעַצְמָן: **יב** (צא) מָתָר. שֶׁפִּי תִּקְרָה (פו) יוֹרֵד וְסוֹתֵם, וְהָוֵי כְּאִלּוּ מְחִיצָה מַפְסֶקֶת בֵּין הַסְּאָה הַמְקֹרָה לְבֵית סָאתַיִם שֶׁאֵינָהּ מְקֹרָה, וְנִמְצָא שֶׁאֵין שָׁם אֶלָּא בֵּית סָאתַיִם: **אֲפִלּוּ אִם הַקָּרוּי מְשֻׁפָּע.** כְּעֵין גַּגִּין שֶׁלָּנוּ, (פו) שֶׁפִּיָּהּ בָּאֲלַכְסוֹן, וְקָא מַשְׁמַע לָן (פמ) שֶׁגַּם בְּפִי תִּקְרָה כָּזוֹ יוֹרֵד וְסוֹתֵם. וְאַף דִּלְקַמָּן בְּסִימָן שס״א סָעִיף ב׳ סָתַם הַמְחַבֵּר דְּהֵיכָא דְּפִי הַתִּקְרָה בְּשִׁפּוּעַ לֹא אָמְרִינַן פִּי הַתִּקְרָה יוֹרֵד וְסוֹתֵם, (פט) חִלְקוּ הָאַחֲרוֹנִים דְּשָׁאנִי הָכָא דְּמִן הַתּוֹרָה רְשׁוּת הַיָּחִיד גָּמוּר הוּא לְכָלֵי עִלְּמָא, שֶׁהֲרֵי מֻקָּף אַרְבַּע מְחִיצוֹת, אֶלָּא שֶׁחָכָמִים גָּזְרוּ בְּקַרְפֵּף יוֹתֵר מִבֵּית סָאתַיִם, וּלְהָכִי בִּפְפִי תִּקְרָה אַף שֶׁפִּיָּהּ בְּשִׁפּוּעַ, מַה שֶּׁאֵין כֵּן הָתָם דִּנְפִרַץ מְחִיצָה, לֹא אָמְרִינַן יוֹרֵד וְסוֹתֵם אֶלָּא אִם כֵּן פִּיָּהּ שָׁוֶה: **יג** (צג) מְצֻמְצָם. וְלֹא הָיָה מֻקָּף לִדִירָה: (צד) שֶׁנִּפְרְצוּ **בְּמִלּוֹאָם זֶה לָזֶה** וְכוּ׳. הַלָּשׁוֹן מְגֻמְגָּם, דְּכֻלָּהּ אֲמַת, אִם שְׁנֵיהֶם נִפְרְצוּ בְּמִלּוֹאָם, גַּם הֶחָצֵר אָסוּר, שֶׁהֲרֵי הוּא פָּתוּחַ וּפָרוּץ לַקַּרְפֵּף שֶׁנָּאֱסַר. אֶלָּא מַיְרֵי (נ) שֶׁהָיָה הֶחָצֵר (נא) רָחָב מֵהַקַּרְפֵּף, וְנִשְׁבָּרוּ גְּפוּפִים מֵהַצְּדָדִין, וְעַל כֵּן הֶחָצֵר מָתָּר, דְּלֹא נִפְרַץ בְּמִלּוֹאוֹ לְהַקַּרְפֵּף, [ב]וְגַם מַיְרֵי שֶׁפָּרְצַת הֶחָצֵר לֹא הָיָה יוֹתֵר מֵעֲשָׂר אַמּוֹת, דְּבְיוֹתֵר מֵעֲשָׂר (נא) אֲפִלּוּ נִשְׁאֲרוּ גְּפוּפִין שְׁנֵיהֶם אֲסוּרִין, דְּשׁוּב לֹא מִקְרֵי פֶּתַח אֶלָּא פְּרָצָה: **שֶׁמְּקוֹם הַמְּחִיצָה מְיַתְּרוּ.** (צה) דְּאֲוִיר הֶחָצֵר אֵינוֹ עוֹשֶׂהוּ יוֹתֵר עַל בֵּית סָאתַיִם, מִשּׁוּם שֶׁהוּא אֲוִיר הַמָּתָּר, רַק מָקוֹם שֶׁהָיָה הַמְּחִיצָה, שֶׁאֵינוֹ בִּכְלַל הֶחָצֵר, (נב) נִצְטָרֵךְ עַתָּה עִם הַקַּרְפֵּף וְעוֹשֶׂהוּ יוֹתֵר עַל בֵּית סָאתַיִם: **וְנַעֲשָׂה יוֹתֵר עַל סָאתַיִם.** (צו) וּמַיְרֵי (נד) שֶׁכְּתָלֵי הַקַּרְפֵּף נִכְנָסִין בְּתוֹךְ חֲלַל הֶחָצֵר מִבִּפְנִים, אוֹ שֶׁהָיוּ כְּתָלֵי הֶחָצֵר שֶׁכְּצַד זֶה וּכְצַד זֶה יְתֵרִים עַל רֹחַב הַקַּרְפֵּף אַרְבַּע אַמּוֹת, וְאִם לָאו, (נה) אֵין זֶה נִקְרָא נִפְרָץ בְּמִלּוֹאוֹ: **יד** (צז) **וּפָתַח בּוֹ פֶּתַח וְכוּ׳.** הַלָּשׁוֹן מְגֻמְגָּם קְצָת, וּבְמָקוֹר הַדְּבָרִים (נו) מְבֹאָר בְּיוֹתֵר, שֶׁהִסְמִיךְ שְׁלֹשָׁה כְּתָלִים בְּסוֹף כֹּתֶל בֵּיתוֹ, וְכֹתֶל בֵּיתוֹ הָיָה הַכֹּתֶל הָרְבִיעִי וּבוֹ עָשָׂה פֶּתַח, וְזֶהוּ שֶׁכָּתַב הַמְחַבֵּר וּפָתַח בּוֹ פֶּתַח, אֶלָּא שֶׁלֹּא פָּתַח הַפֶּתַח רַק אַחַר הַהַקָּפָה שֶׁל הַכְּתָלִים, דְּלֹא מַהֲנֵי, כַּמְבֹאָר לְעֵיל, וּלְהָכִי עָשָׂה בְּקַרְפֵּף מְחִיצָה חֲדָשָׁה, דְּהַשְׁתָּא הֲוֵי הַהַקָּפָה לְאַחַר הַפְּתִיחָה, (נז) וּמְבֹאָר שָׁם עוֹד דְּגַם בַּמְּחִיצָה הַחֲדָשָׁה עָשָׂה פֶּתַח, כְּדֵי שֶׁיָּכוֹל לֵילֵךְ וּלְהִשְׁתַּמֵּשׁ בִּפְנִים הַקַּרְפֵּף, וְכֵן הוּא גַּם כַּוָּנַת הַמְחַבֵּר: **(צח) וְעָשָׂה מְחִיצָה לְפָנָיו.** בִּפְנִים, וְהִרְחִיק לְכָל הַפָּחוֹת מִכֹּתֶל הַבַּיִת שְׁלֹשָׁה טְפָחִים, כְּדִלְעֵיל בְּסָעִיף ו׳: **(צט) יוֹתֵר מֵעֲשָׂר(ה).** וּכְשִׁיטַת הַמְחַבֵּר בְּסָעִיף ו׳ דְּמַהֲנֵי בְּשִׁעוּר זֶה, וְעַיֵּן שָׁם מַה שֶּׁתָּמְהְנוּ בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד״ה באורך): **(ק) וְאַחַר כְּךָ נָפְלָה.** וְהוּא הַדִּין אִם הִפִּילָהּ (נח) בְּיָדַיִם כְּדֵי לִסְמֹךְ עַל הַמְּחִיצָה הָרִאשׁוֹנָה, גַּם כֵּן לֹא מְהַנֵי: **(קא) חוֹזֵר**

שַׁעַר הַצִּיּוּן

יב (פו) גְּמָרָא (כה.): (פז) רַשׁ״י בְּדַף צ״ד עַמּוּד ב׳ (ד״ה אמרי): (פח) הָכִי מְבֹאָר בְּדִבְרֵי רַשׁ״י (כה:) בְּדִבּוּר הַמַּתְחִיל שְׁנִפְרַץ בְּמִלּוֹאוֹ, וְכֵן מְבֹאָר בְּקִצּוּר פְּסָקָיו הָרַא״ש וּבְתוֹסְפוֹת רִי״ד (שם סי׳ ד) וּבְרַבֵּנוּ יְרוּחָם (נ״י ב״ח ח״ד), וְכֵן מִשְׁמַע מֵהַטּוּר, וְכֵן כָּתְבוּ כַּמָּה אַחֲרוֹנִים וּכְדִלְקַמָּן בְּסִימָן: (פט) פְּרִישָׁה (סק״ח) וּמֵאֲמַר מָרְדְּכַי (סקט״ז) וּגְהָר שְׁלוֹם (סי׳ שס״א סק״א) וּבֵית מֵאִיר (סי׳ שסא ס״ב), וְכֵן כָּתַב הַגְּרַ״א בְּסִימָן שס״א (ד״ה והוא) דְּהֵיכָא אֵינוֹ דּוֹמֶה לְהָתָם: **יג** (צ) מָגֵן אַבְרָהָם (סקט״ז) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים. וְהִנֵּה הַתּוֹסָפוֹת שַׁבָּת רָצָה לְחַדֵּשׁ בָּזֶה שִׁיטָה חֲדָשָׁה וְרָצָה לְהַעֲמִיד זֶה בְּדִבְרֵי הָרא״ש (שם סי״ד) [וּבְדִבְרֵי הָרַמְבַּ״ם (שם ה״ח)], וְלֹא נְהִירָא, וּכְדִמּוֹכַח מֵרַבֵּנוּ יְרוּחָם תַּלְמִידוֹ (שם), וְגַם בְּדִבְרֵי הָרַמְבַּ״ם אֵינוֹ מֻכְרָח: (צא) וְאִם הַקַּרְפֵּף הָיָה רָחָב מֵהֶחָצֵר וְנִשְׁאֲרוּ גְּפוּפִין בְּהַקַּרְפֵּף, שְׁנֵיהֶם מֻתָּרִין, שֶׁהֲרֵי הֶחָצֵר פָּתוּחַ לְמָקוֹם הַמָּתָּר, אַף כָּל זֶה אִם פִּרְצַת הֶחָצֵר לֹא הָיָה יוֹתֵר מֵעֲשָׂרָה: (צב) כֵּן מְבֹאָר בְּתוֹסְפוֹת (כה: ד״ה קרפף) וּבַהֲגָהוֹת אֲשֵׁרִ״י (שם סי׳ ב) וּבְרַשְׁבָּ״א (כה: ד״ה ה״ג דמנא) וְרִיטְבָּ״א (שם ד״ה דימנין), וְכֵן כָּתַב מַהֲרִי מָרְדְּכַי (ס״ק יז), וְכֵן הָעִתִּיק מָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק טו). וְדִלְא כְּמִשְׁמַע מִכַּ״ח (ס״ח) דְּכַתַּרְא סָגֵי: **(צג) הָעִתְקְתִּי זֶה מִפֵּרוּשׁ רַבֵּנוּ חֲנַנְאֵל** [ג]וְכֵן מוֹכִיחַ שֶׁכֵּן הוּא בְּרוּרְיָא. וְהִנֵּה יֵשׁ מְפָרְשִׁים זֶה שֶׁהֵבִיא הֲרִיטְבָּ״א, הוּא הָרַאֲבַ״ד, כְּדִמְבֹאָר בְּחִדּוּשֵׁי גְּאוֹנִים קַדְמוֹנִים [מוּבָא בְּרֹאשׁ סֵפֶר מַעֲשֶׂה רוֹקֵחַ (ד״ה נתמלא)], וְכֵן כָּתַב הָרַדְ״ה בְּפֵאוֹר (ד״ה פרץ), וְעַיֵּן שָׁם עוֹד בְּחִדּוּשֵׁי גְּאוֹנִים שֶׁכֵּן הוּא גַּם כֵּן דַּעַת סֵפֶר הַבָּתִּים (בית מנוחה שערי איסור הוצאה שער ג הי״ט), וְרָחָה הוֹכַחַת הָרַשְׁבָּ״א מֵהֵיכָא דְּרָקַק, דְּאִם אָמְרוּ בְּרְשׁוּת הָרַבִּים שֶׁתִּשְׁתַּמְשׁוּ בְּהִלּוּף, וּכְשֶׁהוּא בְּפָחוֹת מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים רְאוּי לֵילֵךְ עַל יְדֵי הַדְּחָק וּשְׁמֵיהּ הִלּוּף, לֹא נֹאמַר כֵּן בְּקַרְפֵּף שֶׁתִּשְׁתַּמְשׁוּ לְדִירָה, דְּאִם יֵשׁ בּוֹ רָקַק מַיִם, אֲפִלּוּ בְּפָחוֹת מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים, כֵּיוָן דְּאֵינוֹ רָאוּי לְהִשְׁתַּמֵּשׁ נִתְבַּטֵּל שָׁם דִּירָה מִמֵּנּוּ, עַד כְּאן לְשׁוֹנוֹ, וְכֵן מוֹכִיחַ בְּרַא״ש (שם) סְבָרָא זוֹ, עַיֵּן שָׁם, וְאִם כֵּן יֵשׁ כָּאן סָתִירָה מִסְּבָרָא קַמָּא, הָרַדְ״ה וְהָרַאֲבַ״ד וְהָרא״ש וְהַטּוּר וְסֵפֶר הַבָּתִּים, [א]**וְרָאוּי לְהַחְמִיר שֶׁלֹּא בְּמָקוֹם הַדְּחָק.** וְדַע, דְּמִסְתַּבְּרָא דְּאֲפִלּוּ לִסְבָרַת הָרא״ש וּדְעִמֵּיהּ דְּאֲפִלּוּ בְּפָחוֹת מֵעֲשָׂרָה טְפָחִים, מִכָּל מָקוֹם מוֹדוּ בְּפָחוֹת מִשְּׁלֹשָׁה דְּאֵינוֹ אָסוּר, דְּכְאַרְעָא דְּמִילְּתָא הִיא וְגַם אֵינוֹ קָשֶׁה לְהִשְׁתַּמֵּשׁ שָׁם בְּתַשְׁמִישִׁין שֶׁל חָצֵר:

יג * שֶׁמְּקוֹם הַמְּחִיצָה מְיַתְּרוּ. צָרִיךְ עִיּוּן גָּדוֹל, שֶׁהֲרֵי סָתַם כְּתָלִים שֶׁל חָצֵר (שם סי׳ ב) דְּכֹל שֶׁאֵינוֹ יָתֵר עַל בֵּית סָאתַיִם אַמָּה, לֹא מִקְרֵי יָתֵר עַל בֵּית סָאתַיִם, וְקַרְפֵּף יְתֵרָה בְּמִלּוֹאָם וְאִם כֵּן אַמַּאי אָמְרִינַן הָכָא דְּמִיְּתְרוּ, וְכֵן פְּסַק הַמְחַבֵּר לְעֵיל בְּסָעִיף א׳ כְּהָרא״ש וְלְעִנְיַן אַרְכּוֹ יָתֵר עַל רָחְבּוֹ, וּמְקוֹרוֹ שָׁם מֵרַבֵּנוּ יְרוּחָם (נ״י ב״ח ח״ד) וּמַהֲרַא״ש בְּסוּגְיָא דְּנִרְאֶה רַבּוֹ עַיֵּן שָׁם בָּאֲחֲרוֹנִים, **וּבֶאֱמֶת מוּכָח מִסּוּגְיָא זוֹ וּמִכָּל הַמִּפָּרְשִׁים רִאשׁוֹנִים שֶׁפְּתָחוּ בָּזֶה דְּלֹא צָרִיךְ אַמָּה, וְצָרִיךְ עִיּוּן:**

יד * חוֹזֵר לְאִסּוּרוֹ. עַיֵּן מִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס״ק קא). וְכָתַב בְּתוֹסֶפֶת שַׁבָּת (ס״ק לח), **וְזֹאת נִכְּוֹן זֶה שֶׁהַמְּחִיצוֹת לֹא נַעֲשׂוּ לְשֵׁם דִּירָה, אֲבָל הֵיכִי שֶׁכָּנָה בָּהּ בֵּית דִּירָה וְאַחַר כָּךְ הִקִּיפוּ דְּמֵהֲנִי, וְנָפַל הַבַּיִת, לֹא נֶאֱסַר הַקַּרְפֵּף, וְשֶׁפִּיר מִקְרֵי מְצֻמְצָם**

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] ובשו״ע הרב (סי״ט) הביא רק דעת השו״ע שכשאין בעמקם עשרה טפחים אינם חולקים רשות לעצמם. **ב]** וכתב בשו״ע הרב (סכ״א) שלפ״ז מיירי שהקרפף קצר כאן ומתרחב והולך, דאל״כ הרי יהיה ארכו יותר מפי שנים ברחבו [ואסור לטלטל בו יותר מארבע אמות אפילו לא נפרץ. ומדבריו אלו מוכח שאפילו בפחות מבית סאתים אם ארכו יותר מפי שנים ברחבו אין מטלטלין בו, ראה לעיל ס״ק י״ב].

הִלְכוֹת שַׁבָּת סִימָן שנט שס

שנט דִּין רְחָבָה שֶׁאֲחוֹרֵי הַבָּתִּים. וּבוֹ סָעִיף אֶחָד:

א (א) * [א]רְחָבָה שֶׁאֲחוֹרֵי הַבָּתִּים יְתֵרָה עַל בֵּית סָאתַיִם (ב) וְלֹא הֵקְּפָה לְדִירָה, אֵין מְטַלְטְלִין בָּהּ (ג) אֶלָּא בְּאַרְבַּע אַמּוֹת. וְאִם פָּתַח לָהּ פֶּתַח מִבֵּיתוֹ וְאַחַר כָּךְ הִקִּיפָהּ, (ד) [ב]אֲפִלּוּ אִם יֵשׁ גֹּרֶן בֵּינָהּ לַבַּיִת, הָוֵי הֶקֵּף לְדִירָה. הַגָּהּ: וּמַה שֶּׁאֵין אָנוּ נִזְהָרִין לְטַלְטֵל (ה) בַּחֲצֵרוֹת שֶׁאֲחוֹרֵי הַבָּתִּים, מִשּׁוּם דְּבַזְּמַן הַזֶּה סְתָמָן מֻקָּפִין לְדִירָה כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר לְעֵיל (סי׳ שנט ס״א) גַּבֵּי קַרְפֵּף (דברי עצמו (ד״מ סק״א)):

א ערובין כ״ד (ע״א) מימרא דרב כהנא.
ב שם מימרא דרב נחמן.

שס דִּין הֶקֵּף מְחִיצוֹת לְשַׁבָּת. וּבוֹ ג׳ סְעִיפִים:

א (א) [א]יָחִיד שֶׁשָּׁבַת בְּבִקְעָה, וְהִקִּיף מְחִיצוֹת (א) גְּרוּעוֹת, (ב) * כְּגוֹן (ג) שְׁתִי בְּלֹא עֵרֶב (ג) אוֹ עֵרֶב בְּלֹא

א משנה ערובין ט״ז (ע״ב).

בְּאֵר הֵיטֵב

א (א) גְּרוּעוֹת. אֲבָל מְחִיצוֹת גְּמוּרוֹת, מֻתָּר אֲפִלּוּ יוֹתֵר מִסָּאתַיִם, דְּהֶקְפּוּ לְדִירָה, שֶׁהֲרֵי הִקִּיפוּ לָדוּר בָּהֶם בְּשַׁבָּת. רַשׁ״י (טז: ד״ה נותנים): (ג) שְׁתִי. כְּגוֹן שֶׁנָּעַץ קָנִים פְּחוֹת פָּחוֹת מִשְּׁלֹשָׁה. עֵרֶב, כְּגוֹן שֶׁהִקִּיף שְׁלֹשָׁה חֲבָלִים פָּחוֹת פָּחוֹת מִשְּׁלֹשָׁה, וְהַחֲבָלִים יוֹתֵר עַל טֶפַח:

בֵּאוּר הֲלָכָה

מֻקָּף לְדִירָה, עַיֵּן שָׁם וּלְפִי זֶה נִרְאֶה דְּהוּא הַדִּין הֵיכִי שֶׁלֹּא הָיָה בָּהּ בֵּית דִּירָה, אֶלָּא פֶּתַח לוֹ פֶּתַח וְאַחַר כָּךְ הִקִּיפוֹ דְּגַם כֵּן סַגִּי, וְנִסְתַּם הַפֶּתַח, דְּלֹא יָצָא הַקַּרְפֵּף מֵהֶתֵּרוֹ, אֶלָּא דְּעִקַּר סְבָרָא דְּבַעַל תּוֹסֶפֶת שַׁבָּת לֹא בְּרִירָא לִי, וְכִי אִם הִקִּיפוֹ לְדִירָה מֵאִי הָוֵי, הֲלֹא מִכָּל מָקוֹם עַכְשָׁו אֵינוֹ רָאוּי לְתַשְׁמִישׁ הַבַּיִת, מִי עָדִיף מִנִּתְמַלֵּא קַרְפֵּף שֶׁהֶקֵּף לְדִירָה מַיִם שֶׁאֵינָם רְאוּיִים לְתַשְׁמִישׁ, אַף עַל גַּב דְּהַמְּחִיצוֹת קַיָּמוֹת וְהֶקְפּוּ לְדִירָה, אַף עַל פִּי כֵן אָסוּר, וְאֶפְשָׁר דְּהוּא הַדִּין בְּנִדּוֹן דִּידָן. וַאֲפִלּוּ אִם נַחְלִיט כְּדִבְרֵי בַּעַל תּוֹסֶפֶת שַׁבָּת, הַיְנוּ בְּשֶׁנָּפַל הַבַּיִת אוֹ נִסְתַּם הַפֶּתַח מֵאֵלָיו, הָא בְּהִפִּילוֹ לְהַבַּיִת בְּכַוָּנָה אוֹ סָתַם הַפֶּתַח בְּיָדַיִם וּמִטַּעַם דְּאֵין לוֹ צֹרֶךְ לְהִשְׁתַּמֵּשׁ, בְּוַדַּאי בָּטִיל הַקַּרְפֵּף מִשֵּׁם דִּירָה אַף עַל פִּי שֶׁהַמְּחִיצוֹת קַיָּמוֹת, וּכְמוֹ בְּקַרְפֵּף שֶׁנִּזְרַע שֶׁנִּתְבַּטֵּל הַמְּחִיצוֹת, וּכְמוֹ בְּסָעִיף ו׳ שֶׁבְּבִנְיַן מְחִיצָה חֲדָשָׁה מִיבְטַל מְחִיצָה הַיְשָׁנָה אַף עַל גַּב דְּעוֹמֶדֶת עֲדַיִן, מִשּׁוּם שֶׁאֵין דַּעְתּוֹ לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהּ, וְהָכִי נַמִּי בְּעִנְיָנֵנוּ, וְצָרִיךְ עִיּוּן:

א * רְחָבָה וְכוּ׳. דַּע דְּאַרְבָּעָה שֵׁמוֹת יֵשׁ בְּעִנְיָן זֶה, כַּרְמְלִית, קַרְפֵּף, רְחָבָה, חָצֵר. כַּרְמְלִית דִּין תּוֹרָה, הוּא הַבִּקְעָה שֶׁאֵין הִלּוּךְ לְרַבִּים, כַּרְמְלִית דְּרַבָּנָן, הוּא קַרְפֵּף יוֹתֵר מִבֵּית סָאתַיִם שֶׁלֹּא הֵקֵּף לְדִירָה, דְּמִן הַדִּין רְשׁוּת הַיָּחִיד גָּמוּר הוּא, וּמִדְּרַבָּנָן הָוֵי כַּרְמְלִית [וּמִכָּל מָקוֹם מְטַלְטְלִין מִזֶּה לָזֶה בְּפָחוֹת [מַ]אַרְבַּע אַמּוֹת כִּבְסִימָן שמ״ו סָעִיף ג׳, אֲבָל מִקַּרְפֵּף זֶה לְחָצֵר, אָסוּר כִּבְסִימָן שע״ב סָעִיף א׳]. וְשֵׁם קַרְפֵּף כּוֹלֵל בֵּין אִם הוּא יָתֵר מִסָּאתַיִם אוֹ בֵּית סָאתַיִם, הֵקְּפָה לְדִירָה אוֹ לֹא הֵקְּפָה לְדִירָה, הַכֹּל בְּשֵׁם זֶה נִקְרָא, אֶלָּא שֶׁחֲלוּקִין בְּדִינָם. רְחָבָה שֶׁאֲחוֹרֵי הַבָּתִּים, אִם הוּא יוֹתֵר מִבֵּית סָאתַיִם הוּא גַּם כֵּן כַּרְמְלִית דְּרַבָּנָן אִם לֹא הֵקְּפָה לְדִירָה. חָצֵר שֶׁלִּפְנֵי הַבָּתִּים הוּא בְּוַדַּאי הֵקְּפָה לְדִירָה וְעַל כֵּן אַף כַּמָּה כּוֹרִין רְשׁוּת הַיָּחִיד גָּמוּר הוּא אַף מִדְּרַבָּנָן. קַרְפֵּף שֶׁהוּא רַק בֵּית סָאתַיִם מְצֻמְצָם וְלֹא הֵקֵּף לְדִירָה, אַף שֶׁקַּרְפֵּף מִקְּרֵי, מִכָּל מָקוֹם מֻתָּר לְטַלְטֵל בְּכֻלּוֹ, וְאַף לְחָצֵר מֻתָּר, אֲבָל לְבֵית אָסוּר, וְכֵן לְכַרְמְלִית אוֹ לְקַרְפֵּף יָתֵר מִבֵּית סָאתַיִם גַּם כֵּן אָסוּר, אֲפִלּוּ אִם הוּא דְּחַד גַּבְרָא. קַרְפֵּף יוֹתֵר מִבֵּית סָאתַיִם שֶׁהֵקְּפָה לְדִירָה [וַאֲפִלּוּ אִם הוּא מַחֲזִיק כַּמָּה כּוֹרִין גַּם כֵּן הָכִי הוּא], אוֹ שֶׁהוּא פָּחוֹת מִבֵּית סָאתַיִם וְלֹא הֵקְּפָה לְדִירָה, אֲפִלּוּ לְבֵית מֻתָּר לְטַלְטֵל, דְּהוּא חֲשִׁיב כְּחָצֵר שֶׁהֵקְּפָה לְדִירָה, וְכָל שֶׁכֵּן רְחָבָה שֶׁהֵקְּפָה לְדִירָה בְּוַדַּאי דִּינָא הָכִי. רְחָבָה שֶׁהִיא כְּבֵית סָאתַיִם מְצֻמְצָם, אַף שֶׁלֹּא הֵקְּפָה לְדִירָה, מִכָּל מָקוֹם מֻתָּר לְטַלְטֵל אַף מִמֶּנָּה לַבַּיִת. כָּל זֶה הוּא מִדִּבְרֵי הַפְּרִי מְגָדִים בְּמִשְׁבְּצוֹת זָהָב (ד״ה בתוך):

א * כְּגוֹן שְׁתִי בְּלֹא עֵרֶב וְכוּ׳. עַיֵּן בְּתוֹסֶפֶת שַׁבָּת (סק״ב) שֶׁמְּצַדֵּד לוֹמַר דְּאִם הָיוּ שָׁלֹשׁ מְחִיצוֹת מְעֻלּוֹת דְּמִן הַתּוֹרָה הָוֵי רְשׁוּת הַיָּחִיד גָּמוּר, אֲפִלּוּ אִם הַמְּחִיצָה הָרְבִיעִית הוּא שְׁתִי אוֹ עֵרֶב לְבַד, נַמִּי סַגִּי בְּהָכִי, וְשָׁרִי לְטַלְטֵל אֲפִלּוּ מַחֲזֶקֶת יוֹתֵר מִבֵּית סָאתַיִם:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

לְאִסּוּרוֹ. וְלֹא אָמְרִינַן כֵּיוָן שֶׁהַקַּרְפֵּף הֻתַּר פַּעַם אַחַת אֵינוֹ חוֹזֵר לְאִסּוּרוֹ. כָּתְבוּ הַפּוֹסְקִים, (צט) דְּאִם אֶחָד מִצִּדֵּי הַקַּרְפֵּף הוּא כֹּתֶל שֶׁל בַּיִת, וְהָיָה פֶּתַח וּלְבַסּוֹף הֻקַּף, וְנָפַל הַכֹּתֶל, אַף עַל גַּב דְּנִשְׁאֲרוּ כָּתְלֵי גַוָּאֵי שֶׁבַּבַּיִת וְהֵם סוֹתְמִים הַקַּרְפֵּף, אַף עַל פִּי כֵן נֶאֱסַר הַקַּרְפֵּף, שֶׁהֲרֵי מְחִיצוֹת הַפְּנִימִיּוֹת לַחֲדָרִים הַפְּנִימִיִּים נַעֲשׂוּ, וְלֹא לַעֲשׂוֹת כֹּתֶל לַקַּרְפֵּף, וְלֹא דָּמֵי לִמְחִיצוֹת חִיצוֹנִיּוֹת שֶׁלָּזֶה וְלָזֶה נַעֲשׂוּ:

א (א) רְחָבָה שֶׁאֲחוֹרֵי הַבָּתִּים. דַּרְכָּן הָיָה לְהַנִּיחַ שֶׁטַח מָקוֹם פָּנוּי לִפְנֵי הַבָּתִּים וַאֲחוֹרֵי הַבָּתִּים, אוֹתוֹ שֶׁלִּפְנֵי הַבָּתִּים קָרוּי חָצֵר, וְאוֹתוֹ שֶׁלַּאֲחוֹרֵי הַבָּתִּים קָרוּי בְּשֵׁם רְחָבָה, וְהָיָה דַּרְכָּן לְהַקִּיפָן בִּמְחִיצוֹת. וְהִנֵּה, אוֹתוֹ חֵלֶק הַקָּרוּי בְּשֵׁם חָצֵר בְּוַדַּאי הֵקְּפָה לְדִירָה, שֶׁדֶּרֶךְ לַעֲשׂוֹת שָׁם כָּל תַּשְׁמִישֵׁי הַבַּיִת, וְעַל כֵּן אֲפִלּוּ אִם הוּא יָתֵר מִבֵּית סָאתַיִם וַאֲפִלּוּ עֲשָׂרָה כּוֹרִין מֻתָּר לְטַלְטֵל בְּכֻלּוֹ (א) וְאַף מֵהַבַּיִת לְתוֹכוֹ [אִם הוּא דְּחַד גַּבְרָא, אוֹ שֶׁל שְׁנַיִם וְעֵרְבוּ יַחַד], דִּרְשׁוּת אֶחָד הוּא. אָכֵן רְחָבָה מִסְּתָמָא לֹא הֵקְּפָה לְדִירָה, שֶׁאֵין דַּרְכָּן לְהִשְׁתַּמֵּשׁ שָׁם תַּשְׁמִישֵׁי הַבַּיִת כָּל כָּךְ, וְעַל כֵּן דִּינוֹ כְּקַרְפֵּף לְעִנְיַן יָתֵר מִבֵּית סָאתַיִם [קַרְפֵּף הוּא מַה שֶּׁעוֹשִׂין רָחוֹק מֵהָעִיר מָקוֹם מֻקָּף מְחִיצוֹת לְהַנִּיחַ שָׁם עֵצִים וּכְהַאי גַּוְנָא]. וְעַתָּה נְבָאֵר דִּבְרֵי הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ, רְחָבָה שֶׁאֲחוֹרֵי וְכוּ׳, וְהַיְנוּ שֶׁהִקִּיף הַשֶּׁטַח הַפָּנוּי הַזֶּה בְּשָׁלֹשׁ מְחִיצוֹת וְהִסְמִיךְ אוֹתָם לְכֹתֶל בֵּיתוֹ: (ב) וְלֹא הֵקְּפָה לְדִירָה. שֶׁלֹּא פֶּתַח בְּהַכֹּתֶל פֶּתַח לְהַרְחָבָה קֹדֶם שֶׁהִקִּיפָה: (ג) אֶלָּא בְּאַרְבַּע אַמּוֹת. כְּדִין שְׁאָר קַרְפֵּף שֶׁלֹּא הֵקֵּף לְדִירָה, וּכְדִלְעֵיל בְּסִימָן שנ״ח סָעִיף א׳, וְכָל שֶׁכֵּן שֶׁאָסוּר לְטַלְטֵל מִמֶּנָּה לַבַּיִת, אֲבָל אִם אֵין בְּהֶקֵּפָהּ רַק סָאתַיִם, (ג) אֵין לָהּ דִּין קַרְפֵּף וּמֻתָּר לְטַלְטֵל מִמֶּנָּה אֲפִלּוּ לַבַּיִת, לְפִי שֶׁאֵינָהּ רְשׁוּת מְחֻלֶּקֶת מִן הַבַּיִת לְגַמְרֵי כְּמוֹ קַרְפֵּף, אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא הֵקֵּף לְדִירָה: (ד) אֲפִלּוּ אִם יֵשׁ גֹּרֶן וְכוּ׳. רְצוֹנוֹ לוֹמַר, אֲפִלּוּ אִם הָיָה גֹּרֶן אֲחוֹרֵי בֵּיתוֹ קֹדֶם שֶׁהֵקֵּף הַשָּׁלֹשׁ מְחִיצוֹת, אֵין אוֹמְרִים שֶׁבִּשְׁבִיל הַגֹּרֶן נִפְתַּח פֶּתַח בְּכֹתֶל הַבַּיִת וְאֵין כָּאן פֶּתַח לָרְחָבָה, אֶלָּא סְתָמָא נִפְתַּח לָרְחָבָה, וַהֲרֵי הִיא מֻקָּף לְדִירָה, וּמֻתָּר לְטַלְטֵל בְּכֻלָּהּ וַאֲפִלּוּ מִמֶּנָּה לְבֵיתוֹ: (ה) בַּחֲצֵרוֹת שֶׁאֲחוֹרֵי הַבָּתִּים. הַיְנוּ רְחָבָה דִּלְעֵיל:

א (א) יָחִיד שֶׁשָּׁבַת בְּבִקְעָה. הוּא הַדִּין (א) דְּאֲפִלּוּ בִּמְקוֹם יִשּׁוּב גַּם כֵּן מֻתָּר עַד סָאתַיִם, וּכְדִלְקַמָּן בְּסִימָן שס״ב סָעִיף ה׳, וְנָקַט בִּקְעָה לְאַשְׁמוּעִינַן דְּאֲפִלּוּ בְּבִקְעָה שֶׁאֵין מָצוּי לוֹ מִמַּה לַעֲשׂוֹת מְחִיצוֹת מְעֻלּוֹת אֲפִלּוּ הָכִי הֶחְמִירוּ רַבָּנָן וְאָסְרוּ אִם הוּא מַחֲזִיק יוֹתֵר מִסָּאתַיִם: (ב) כְּגוֹן שְׁתִי וְכוּ׳. הַיְנוּ כְּגוֹן שֶׁנָּעַץ קָנִים בַּקַּרְקַע (ג) פָּחוֹת פָּחוֹת מִשְּׁלֹשָׁה טְפָחִים זֶה אֵצֶל זֶה, וּמִכָּל מָקוֹם מַיְרֵי שֶׁתְּקוּעִים בָּאָרֶץ בְּחֹזֶק שֶׁלֹּא יְנִידֵם הָרוּחַ, דְּאִי לָאו הָכִי לֹא נֶחְשַׁב לִמְחִיצָה כְּלָל כְּמוֹ שֶׁכָּתַב בְּסִימָן שס״ב סָעִיף א׳: (ג) אוֹ עֵרֶב בְּלֹא שְׁתִי. כְּגוֹן שֶׁהִקִּיף כַּמָּה חֲבָלִים זֶה לְמַעְלָה מִזֶּה וְאֵין בֵּין חֶבֶל לְחֶבֶל שְׁלֹשָׁה טְפָחִים. וְעַיֵּן בְּסֵפֶר גְּאוֹן יַעֲקֹב (טז: ד״ה הא דפליגי) שֶׁהֵבִיא מִשֵּׁם

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(צט) מָגֵן אַבְרָהָם סָעִיף קָטָן ה׳ בְּשֵׁם הַמַּבִּי״ט (ח״ב סי׳ מח), וְכֵן מְבֹאָר בַּשַּׁ״ס לְהֶדְיָא לְגִרְסָתֵנוּ וּלְפֵרוּשׁ רַשׁ״י (כה: ד״ה אגודא) וְאוֹר זָרוּעַ (ח״ב סי׳ קל אות יא) וְרַשְׁבָּ״א (שם ד״ה סבר) וְרִיטְבָּ״א (שם ד״ה גויאתא), וּכְבָר הֵעִיר זֶה שֶׁם הַמָּגֵן אַבְרָהָם:

א (א) פְּרִי מְגָדִים (מש״ז ד״ה כתוב): (ג) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״א) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים בְּשֵׁם הָרִיטְבָּ״א (כג: ד״ה ולא לכלים):

א (א) תּוֹסֶפֶת שַׁבָּת (סק״א). וְתָמַהּ עַל הָעוֹלַת שַׁבָּת (ס״א) שֶׁכָּתַב בְּהַפֶּךְ מִזֶּה: (ג) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ב). וְכַוָּנָתוֹ לִמְעוּטֵי אִם הֶעֱמִידָם בְּסָמוּךְ זֶה אֵצֶל זֶה, אַף דְּהוּא שְׁתִי לְבַד נֶחְשַׁב מְחִצָּה מְעֻלָּה, וְכֵן לְעִנְיַן עֵרֶב כִּי הַאי גַּוְנָא. וְעַיֵּן בִּפְרִי מְגָדִים בְּסִימָן שס״ג (מש״ז סוד״ה אמר) שֶׁמְּצַדֵּד דְּבִמְחִצָּה שֶׁל שְׁתִי וְעָשָׂה קָנֶה אַחַת לְמַעְלָה לְחַבֵּר הַקָּנִים, הָוֵי מְחִצָּה מְעֻלָּה, וּמֻתָּר אֲפִלּוּ יוֹתֵר מִבֵּית סָאתַיִם:

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah